

Jačanje političkog učešća osoba sa invaliditetom u Republici Srbiji
Strengthening political participation of persons with disabilities in the Republic of Serbia

Републичкој изборној комисији Србије
Скупштина Србије
Краља Милана 14, Београд

Предмет: Предлози измена и допуна Упутства за спровођење избора за народне посланике у Народној Скупштини расписаних за 24. април 2016. године и Правила о раду бирачког одбора за координисано спровођење избора за народне посланике Народне Скупштине и избора за одборнике скупштина јединица локалне самоуправе расписаних за 24. април 2014. године

Поштовани,

Обраћамо вам се у име Тима пројекта и Радне групе за изборне реформе која функционише у оквиру пројекта „Јачање политичког учешћа особа са инвалидитетом у Србији“, а који спроводе Центар за самостални живот особа са инвалидитетом Србије и Национална организација особа са инвалидитетом Србије, уз подршку Америчке агенције за међународни развој.

Циљ пројекта је јачање политичког учешћа особа са инвалидитетом (ОСИ) у Србији, а једна од компоненти пројекта је и унапређење приступачности изборног процеса за ОСИ заједничким учешћем у реформи изборног система и успостављањем сарадње са цивилним друштвом, политичким партијама и републичком изборном комисијом на развоју мера како би се осигурала већа приступачност избора.

Ово укључује и преиспитивање постојећих решења у изборном процесу из угла права особа са инвалидитетом и предлагање измена ових решења тако да се из изборног процеса уклоне дискриминаторна правила или у њега укључе посебне мере за остваривање суштинске равноправности свих грађана, у складу са Уставом Србије.

Пројектом је првобитно било планирано да предлози измена буду усмерени ка законском оквиру, али како је дошло до расписивања ванредних парламентарних избора, предлози Тима пројекта и Радне групе су морали бити усмерени и ка подзаконским актима, а посебно оним које усваја Републичка изборна комисија (РИК).

У складу са донекле измењеним циљевима, Радна група је успоставила сарадњу са РИК-ом и то кроз саветовање са чланицом изборне комисије Мајом Пејчић и заменицом члана изборне комисије Весном Миздрак.

Сараднице Радне групе из РИК-а су прошле недеље на најбољи начин представиле предлог Радне групе да Правила о раду бирачких одбора укључе могућност коришћења факсимила при гласању особа са инвалидитетом, а што је резултирало и усвајањем посебног Образложења о коришћењу факсимила у току изборног процеса.

Ово показује да РИК има разумевања за потребе особа са инвалидитетом, па се надамо да ће на исти начин посматрати и предлоге у прилогу, које овим путем упућују Тим пројекта и Радна група пројекта.

Ови предлози се односе на:

Jačanje političkog učešća osoba sa invaliditetom u Republici Srbiji
Strengthening political participation of persons with disabilities in the Republic of Serbia

- дефиницију приступачности и обавезе одређивања приступачних бирачких места;
- одобравање бирачких места у резиденцијалним установама;
- укључивање правила о кретању уз помоћи пса водича у јавном простору.

Такође мислимо да при изборном процесу треба водити рачуна и о родној равноправности жена и мушкараца, односно родно балансираном саставу органа за спровођење избора и вођење родне статистике података о броју бирача који су изашли на изборе.

Надамо се да ћете размотрити предлоге Тима пројекта и Радне групе, увидети њихову важност за остваривање изборних права особа са инвалидитетом и одговоре РИК-а ускладити са кратким роковима у којима смо се непланирано нашли.

Срдачно,

Директорка пројекта

Гордана Рајков

Председник Радне групе

Михаило Гордић

Jačanje političkog učešća osoba sa invaliditetom u Republici Srbiji
Strengthening political participation of persons with disabilities in the Republic of Serbia

ПРЕДЛОЗИ

**Упутство за спровођење избора за народне посланике у Народној Скупштини
расписаних за 24. април 2016. године**

Предлог I

У члану 48, став 4 се мења и гласи:

„(4) Бирачко место ће бити приступачно за особе са инвалидитетом.“

Образложење

Тренутно усвојено решење, у ком се наводи да ће се „приликом одређивања бирачког места, водити рачуна да оно по могућности буде приступачно особама са инвалидитетом“, није у складу са Конвенцијом Уједињених Нација о правима особа са инвалидитетом, а коју је ратификовала Република Србија. Ова Конвенција у члану 29. обавезује државе потписнице да обезбеде приступачан изборни процес и то без икаквих ограда – попут оних о томе да ће држава водити рачуна да бирачко место буде приступачно ако је то могуће, што предвиђа садашњи текст Упутства. Ово решење није ни у складу ни са Уставом Србије, који забрањује дискриминацију по основу инвалидитета и обавезује државу да води политику једнаких могућности. Члан 48, став 4 Упутства супротан је и члановима 13 и 16 Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом. Овај Закон забрањује било какву дискриминацију у приступу објектима у јавној употреби и прописује апсолутну обавезу вршења неопходних техничких адаптација.

Важно је нагласити да је Упутство усвојено за изборе 2014. године садржало нешто боље решење, па ново представља умањење већ достигнутог нивоа људских и мањинских права, што је такође у супротности са Уставом Србије. Предлог измене који упућујемо језички и правно не оставља дилеме у погледу онога што се очекује од органа надлежних за предлагање и одобравање простора у којима ће бити одржани избори.

Предлог II

Након члана 48 додаје се члан 48а који гласи:

„48а Обавезни елементи приступачности

- (1) Под приступачношћу из члана 48, став 4 се сматрају елементи који се односе на приступачност за савладавање висинских разлика и приступачности кретања и боравка у простору објекта за јавно коришћење сходно Правилнику о

Jačanje političkog učešća osoba sa invaliditetom u Republici Srbiji
Strengthening political participation of persons with disabilities in the Republic of Serbia

техничким стандардима планирања, пројектовања и изградње објеката, којима се осигурава несметано кретање особама са инвалидитетом, деци и старим особама ("Сл. гласник РС", бр. 22/2015).

(2) Посебно треба обратити пажњу на :

- a. приступачне прилазе до објекта, укључујући површине без степеница или са приступачним рампама (косим равнима), не већим од 8%, и руковатом са стране,
- b. постојање подизних платформи са одговарајућим заштитним руковатима са стране
- c. приступачан лифт, чија ширина врата није мања од 80 цм, а дубина најмање 140 цм
- d. приступачност у кретању унутар објекта у коме се одвија гласање и самом гласачком месту“

Образложење

Сматрамо да органима надлежним за предлагање и одобравање простора у којима ће бити одржани избори није довољно прописати обавезу о одабиру приступачног простора, већ да је ову обавезу потребно и прецизирати. Услови и стандарди приступачности простора нису опште познати, па је потребно упутити на техничке стандарде елемената приступачности. Сматрамо да је упућивање на конкретан подзаконски акт прикладно јер Републичка изборна комисија доноси Упутство за спровођење избора који се одржавају у непосредној будућности, када ће овај подзаконски акт бити на снази.

Предлог III

Члан 45, став 3 мења се и гласи:

„(3) Бирачка места унутар завода за извршење заводских санкција одређују се на предлог Министарства правде, бирачка места у иностранству одређују се на предлог Министарства спољних послова, бирачка места унутар резиденцијалних установа одређују се на предлог Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и достављају се Републичкој изборној комисији најкасније 31. марта 2016. године.“

Предлог IV

У члану 45, додаје се став 5 који гласи:

Jačanje političkog učešća osoba sa invaliditetom u Republici Srbiji
Strengthening political participation of persons with disabilities in the Republic of Serbia

„(5) Резиденцијалним установама из става 3 овог члана сматра се домски смештај, у складу са Законом о социјалној заштити ("Сл. гласник РС", бр. 24/2011) , психијатријске установе у које су обавезно упућени болесници у складу са Законом о здравственој заштити ("Сл. гласник РС", бр. 107/2005, 72/2009-др. закон, 88/2010, 99/2010, 57/2011, 119/2012, 45/2013 – др закон, 93/2014, 96/2015 и 106/2015) и установе за извршење мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у складу са Кривичним закоником ("Сл. гласник РС", бр. 58/2005, 88/2005 – испр., 107/2005 – испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013 и 108/2014).“

Предлог V

У члану 47, став 3 се мења и гласи:

„(3) У изузетним случајевима, може се одредити бирачко место и за мање од 100 бирача:

- 1) у резиденцијалним установама у складу са чланом 45, став (3) Упутства
- 2) ако би, због просторне удаљености или неповољног географског положаја, становницима тог места гласање на другом бирачком месту било знатно отежано.“

Предлог VI

У члану 52, додаје се став 3 који гласи:

„(3) Изузетно од члана (1), бирач може поднети захтев да се у бирачки списак упише податак да ће на предстојећим изборима за народне посланике гласати у резиденцијалној установи у којој борави, без обзира на то да ли у њој има пријављено боравиште.“

Образложење (предлози III, IV, V и VI)

Предлажемо да, у складу са начелом недискриминације, Републичка изборна комисија одреди бирачка места и унутар резиденцијалних установа, на исти начин на који то чини за бирачка места унутар завода за извршење заводских санкција и за бирачка места у иностранству. Предлажемо да дефиниција резиденцијалне установе укључи домски смештај, у складу са Законом о социјалној заштити ("Сл. гласник РС", бр. 24/2011) , психијатријске установе у које су обавезно упућени болесници у складу са Законом о здравственој заштити ("Сл. гласник РС", бр. 107/2005, 72/2009-др. закон, 88/2010, 99/2010, 57/2011, 119/2012, 45/2013 – др закон, 93/2014, 96/2015 и 106/2015) и установе за извршење мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у складу са Кривичним закоником ("Сл. гласник РС", бр. 58/2005, 88/2005 – испр., 107/2005 – испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013 и 108/2014).

Jačanje političkog učešća osoba sa invaliditetom u Republici Srbiji
Strengthening political participation of persons with disabilities in the Republic of Serbia

Сматрамо да је овај предлог у складу са другим решењима Упуства, али да укључују особе са правом гласа која су до сада била искључена из система гласања на посебним бирачким местима, а која истовремено нису у могућности да своје бирачко право остваре гласањем у месту пребивалишта или боравишта. Према подацима Републичког завода за статистику, само у установама социјалне заштите је смештено око 15 000 људи. У складу са тим, предлажемо и техничке измене чланова који би омогућили основну измену, предложену чланом 45, став 3.

ПРЕДЛОГ

Правила о раду бирачког одбора за координисано спровођење избора за народне посланике Народне Скупштине и избора за одборнике скупштина јединица локалне самоуправе расписаних за 24. април 2014. године

Предлог I

У члану 25, додаје се став (3) који гласи:

„(3) Особа са инвалидитетом која се креће уз помоћ пса водича има право на приступ бирачком месту уз помоћ пса водича у објектима и површинама у јавном простору, у складу са Законом о кретању уз помоћ пса водича ("Сл. гласник РС", бр. 29/2015).“

Образложење

Сматрамо да је Правилима о раду бирачких одбора потребно истаћи право које је за следеће и слабовиде особе утврђено скорашњим усвајањем Закона о кретању уз помоћ пса водича. Од лица која ће примењивати Правила се не може разумно очекивати да имају знања о овој промени, што у пракси може довести до кршења права о кретању уз помоћ пса водича.